

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 28 September 1820.

*Bref ifrån Finland af en
resande Svek.*

(Forts. från N:o 76.)

Åbo — — 1819.

Man begrep ej att olägenheten härledde sig ifrån handelns tillstånd, utan trodde sig kunna afhjelpa allt genom ukaser och förordningar. Först, (såsom det berättades mig, sjelfva Förordningen såg jag ej), fick man det infallet att mera frukta Svenska Riksgälds än andra sedlar, och utgaf, för 6 å 7 år sedan, ett förbud emot alla dem af 2 R:dr, hvilka voro utgifna efter år 1812. (?) Jag skulle ej gerna vilja tro denna åtgärd, såsom för mycket enfaldig. Dock berättas det, att man härvid afskurit den sista siffran på alla nyare sedlar, då dessa obemärkt gingo i handel och vandel, utan att man vidare fäste någon uppmärksamhet vid dem. (Säkert är, att jag sett några sålunda stympade sedlar). Det såg ut som höge vederbörande trott sig hafva uppfyllt allan rättfärdighet, blott de befalle och förordnade. Detta var redan länge bortglömdt och Svenska sedelmyntet, genom dess låga halt emot det Ryska, hade ensamt stadnat qvar i landet, der alla utskylder skulle efter lagens bokstaf utgöras i Rublar. Detta hade verkat många trångmål och tillvägabragt flera förvirringar. Agiotörer och procentare vun-

no häraf, och beskattade alla. Nu grepo lagstiftarne sig an, och tänkte att med ett dråpslag utrota det onda. En förordning utkom, hvilken ifrån den 1 Januari detta år, icke allenast förbjöd, utan ock förklarade för konfiskabla, alla Svenska sedlar af mindre valeur än 2 R:dr Banko. Nu kunde man ej mera aflägga sin tacksägelse för lagstiftarnes vishet, med ett vanligt friskt och muntert löje; ty denna författning var för mycket enfaldig, att kunna blott beskrattas. Förvirringen och oviljan blef allmän, då förordningen strängt handhafad, skulle förstört allt commercielt lif inom landet, och tvungit den med penningar väl försedde, att dock förgås af svällt. Ryska riket har inga smärre sedlar än 5 Rubel. Allt skiljemynt utgöres af silfver och koppar. Dessa myntsorter hafva försvunnit ur Finland, af samma skäl som det Svenska ditströmmar. Vål har Finland sina egna småsedlar (Kopekksedlar), men de utvexlas blott emot Rubelsedlar. Nu voro dessa högst rara, således kunde kopekksedlar i tillräckligt antal till dagligt behof icke erhållas; det Svenska sedel-skiljemyntet var förbudit, hvarmed skulle man nu lösa sina nödvändigaste behof. Högst sällan kunde således någon handel af matvaror m. m. ske för mindre än 2 R:dr Banko; eller skulle man köpa på kredit af bonden, tills värdet af den köpandes behof utgjorde denna summa? — Man hade förutsett dessa olägenheter, och för att af-

hjelpa dem, hade man nedsatt Finska småsedlar i alla Landtränterier, att till allmog-
 en utvexlas. För att förekomma agiotör-
 ers prejerier var det påbudt, att blott
 bönder, och äfven de allenast efter preste-
 och andra bevis, skulle få invexla dem.
 Dessutom erhöil ej någon öfver 20 Rubel.
 Denna summa var ofta otillräcklig, bevi-
 sen medförde många omvägar, och flera
 landsorter i öfra Finland hafva 30 à 40
 mil till residenstaden. En artig resa för
 20 Rubels invexling. Härtill kom, att då
 Ryska sedelmyntet i jämförelse med det
 Svenska, nu gällde 36 sk., i stället för dess
 egentliga kurs 32 sk. R:glds per Rubel, an-
 såg kronan sig ej kunna utlemna sina små-
 sedlar utan emot 24 sk. B:ko, (ehuru alla
 utbetalningar af löner m. m. skedde efter
 32 sk. R:glds.) När således regeringen
 sjelf upphöjt sig till agiotör i stort, kan
 du lätt inse huru alla små-procentare fro-
 dade sig och blefvo feta. — Hufvudsum-
 man af allt detta vardt nu, att i de aflägs-
 nare landsorterna blef förvirringen ofant-
 lig. Bonden reste tillbaka med sin vara
 ifrån torgen, då han ej kunde erhålla Ryskt
 mynt; klagan och verop hördes öfver allt.
 I Åbo, der man stod närmare regeringens
 vishet, förlöjligades förordningen, handeln
 gick som förut och ingen sedellapp kon-
 fiskerades. Man hade i tysthet härom till-
 sagt vederbörande beslags-karlar. För att
 afhjelpa det onda, utkom åter en ny för-
 fattning, som tillät, ännu detta år, inbe-
 talningen af all kronans uppbörd i Sven-
 ska småsedlar. Dervid har det stadnat,
 och allt är ännu på sin gamla fot*.) —

*) Bref och Finska Tidningar underrätta
 oss, att en ny förordning sednare utkom-
 mit, deri den skattdragande, efter att
 Christ-faderligen hafva blifvit förmanad
 till att spara och noga hushålla med det
 Ryska myntet, (NB. det de hvarken äga
 eller kunna erhålla), tillsågas att i år
 för sista gången få i Svenskt mynt af-
 betala sina utskylder, dock efter en kurs,
 den Senaten bestämmer högre än den

Ehuru jag ej anför flera exempel till stöd
 för mina yttranden om den Kejsarl. Sena-
 tens totala brist på Financier insigt, tor-
 de detta redan bevisa allt; då det ådaga-
 lägger, att man ej har aning ens om det
 simplaste och enklaste af handelns beska-
 fenhet. Hvad jag för öfrigt kunde uppte,
 är väl högst bevisande för mitt omdöme;
 men ej af en så påtaglig evidens, som det-
 ta exempel. Härvid borde man ännu yt-
 terligare besinna, att dessa förordningar
 motarbetas, (ehuru qvacksalfvarmassigt och
 förvändt), Finlands handel på Sverige, hvil-
 ken jag anser hvarje Finne böra befordra,
 lika mycket som hvar en Svensk förqvä-
 va. Ryssland har icke särdeles behof af
 Finlands produkter, och dessutom är seg-
 lation på Petersburg, för största delen af
 landet, betydligt svårare och längre än till
 Stockholm. —

Total-omdömet om Senaten blir för
 det närvarande, att den utgöres, till stör-
 sta delen, af goda och nitiska ämbetsmän,
 (verkställare af gifven lag); men såsom lag-
 stiftare blyges man att omtala dess leda-
 möter. Det olyckligaste är, att man för
 framtiden icke har det ringaste hopp om
 dess förbättring. Sedan Senaten inratta-
 des, har ingen vetenskapligen grundligt
 underbyggd der ingått, och ehuru en och
 annan derstädes engagerat sig, som haft
 goda vitsord och äfven presterat högre fa-
 kultets examina, så hafva de ändå icke,
 hvar en i sitt slag, varit annat än mer
 eller mindre snälla läxelasare. Det är all-
 deles fåfångt att ibland de yngre efter-
 spana någon, som skaffat sig en vetten-
 skaplig bildning. Jag har hört nämnas fle-
 re, som ännu under sina många lediga
 stunder sysselsätta sig med läsning, (mas-
 san mördar sin tid med courtis och kort-
 spel); men dels är antalet af dem, emot
 det hela, högst obetydligt, och dels söka
 också icke dessa den högre vetenskapliga

gånghara. För i år är den utsatt till 40
 sk. R:glds. — Detta är att methodiskt
 utsuga sina "lyckliga" undersätter!

odlingen. När nu dessa dåliga ämnen ingått i landets högsta styrelse, och der, efter inrättningens art, fått i flera år, både som Kopister och Kanslist, befatta sig med renskrifning, samt derunder i allmänhet icke stort bemöda sig om sin utbildning, kan du lätt se, hurudana embetsmän, i högre mening, af dem med tiden skola blifva. Det säges äfven, att Senaten ofta varit förlägen om tjenliga sökande, vid besättandet af de högre poster- na ibland betjeningen inom verket, och för det närvarande är en af Hofrättens i Åbo Notarier förordnad att göra Referendarie-Sekreterare tjensten uti Finance-Expedition. Det är äfven så mycket mindre hopp, att Senaten på lång tid kan höja sig ur detta sitt okunniga elände, som en af dess dekorerade medlemmar på fullt alfvare påstod, att alla Universiteter voro onyttiga; man skulle hafva blott goda och väl organiserade Skolor, derifrån skulle ungdomen gå in vid rättegångs-verken, samt derstädes bildas till skickliga embets- män. Skratta ej, jag skämtar icke! Anek- doten och mannen är väl känd. — Denna åsigt af embetsmannabildningen är så en- faldig, ja dum och orimlig, att den icke kunnat vakna i någon annan hjerna, än en sådan mans, som genom behofvet af Allmanackor lät af sin motpart öfvertyga sig om nödvändigheten af Universiteter. Icke heller detta är skämt af mig; perso- nerna äro härstädes väl kända. — Nu frå- gar jag dig, om mitt omdöme i afseende å Senaten är öfverdrifvit?

Hvad Hofrätten härstädes beträffar, måste man medgifva, att ehuru den, så- som utgörande blott en domare- och icke en lagstiftande-corps, ej har ett så svårt åliggande som Senaten, likväl i alla fall utmärker sig framför denna sednare, ge- nom män af mera kunskaper, vidlöftigare beläsenhet och djupare insigter. Äfven är tonen derstädes mera för läsning och litte- rära bemödanden, hvilka deremot af mas- san i Senaten, börjande ifrån deras uni- versitets-hatare, anses för högst onyttiga

småsaker, lätt uppvägda af granna kläder och en frack efter nya snitten. Hvar och en examen är för dem ett nödvändigt ondt, hvilket människorna måste under- kasta sig en gång i sin lefnad, såsom kop- por. Det är derlöre deras hufvudmän va- rit betänkta på något vaccinations-medel äfven mot detta onda, och dertill hafva de funnit Skolorna tjenligast. Se ofvan- före!!!

De mål som komma under Kejsarens speciella afgörande, beredes af en i Pe- tersburg nedsatt "*Committé för Finska Å- renderna*." Den består af en Ordföran- de, en föredragande *Stats-Sekreterare* och tvenne *Ledamöter*, utom betjening. Dessa böra alla vara Finnar.

Här får jag tillägga, att det så kalla- de *gamla* Finland, eller den del af detta land, som innan år 1808 lydde under Ry- ska riket, numera är förenadt under sam- ma styrelse med den öfriga halfön. Åbo Hofratts jurisdiction är utvidgad ända till gränsen af Ingermanland, och Senatens makt sträcker sig lika långt.

Härmedelst har jag slutat de under- rättelser jag kan lemna dig om landets styrelse; i nästa bref skall du få en teck- ning af Universitetet och Litteraturen. —

Berättelse vid Eldbrasan.

(Forts. från N:o 77.)

Jag mottog den vänskapliga bjudningen. Sedan jag under den lilla måltiden hade berättat mina händelser, erinrade jag Ba- ron om hans löfte. Han trodde sjelf, att det nu vore tid att tillfredsställa min ny- fikenhet. och att göra mig, som, utan att ana det, spelte sjelf en roll i hans histo- ria, till sin förtrogna, hvartill jag dessut- om genom min trofasta vänskap för hans bror hade förvärfvat mig ett slags rätt.

"Det var år 1800," berättade Barón, då jag i grannskapet af Cremona (Ni vet, att jag då var i samma tjänst som ni och

min bror) med något-manskap blef kom-
menderad som Sauve-Garde till ett klo-
ster. Detta var ej ett kloster med sträng
clausur, utan snarare en uppfostrings-an-
stalt för unga fruntimmer, och hade ett
så godt rykte, att de första familjer an-
förtrodde deråt sina döttrar. Genom åt-
skilliga betydliga tjänster, dem jag hade
tillfalle att visa klostrets fromma invåna-
rinnor, och genom mitt uppförande för-
värfvade jag deras förtroende. Som jag i
mina förrättningar oftare måste besöka
klostret, var jag der nästan hvardagsgäst,
och umgänget med så många unga damer,
hvaribland de flesta redan voro snart full-
vexta och särdeles väl bildade, behagade
mig mycket. Der lärde jag äfven känna
Blandina; hon var då sexton år gammal.
Blandina är enda dottren till Grefve M...;
hennes mor dog då hon var sex månader
gammal; hennes far gifte sig med en sy-
ster till Kastellanka L..., en polsk dame,
som han lärde känna i Mayland, och hvil-
ken hade två söner med första giftet. Då
Blandina var sex år gammal, förlorade hon
äfven sin far, och hennes styfmoder gifte sig
för tredje gången med Blandinas förmynd-
are, Marchesen J... Blandina uppfostrad-
es till tolfte året hos sin mors syster,
ett förträffligt fruntimmer; men sedan äf-
ven hon dog, sattes hon i denna uppfo-
strings-anstalt. För att till sin egen fa-
milj öfverflytta hennes ganska betydliga
förmögenhet, hade styfmodren uppgjort
ett giftermål mellan Blandina och den äld-
sta sonen med sin första man. Blandina
kände ännu icke den man, som var henne
ämnad, men jag vågade hoppas, att han
ej skulle bli särdeles välkommen; ty hon
hade gifvit mig sitt hjerta, och redan då
var den kärlek oryggelig, som nu gör oss
så lyckliga. Sedan jag med mitt Comman-
do hade legat några månader i klostrets
grannskap, marscherade vi vidare. I en

af de första träffningar blef jag illa särad,
och till all lycka förd till samma kloster,
der de goda qvinnorna af tacksamhet mot-
togo och skötte mig på det allrabästa. Ni
kan lätt foreställa er hvilken omsorg Blan-
dina hade för mig, huru oupplösligt det-
ta fastade mig vid henne, och att fore-
ningsbandet mellan våra hjertan knöts allt
innerligare och fastare. Min förmögenhet
och mitt stånd berättigade mig till hennes
hand, och jag var i begrepp att skriva till
Mayland och anhålla derom hos hennes
styf-föräldrar och förmyndare, då hennes
styfmoder en dag helt oförmodadt ankom
med sin son, och befalle Blandina att be-
reda sig till afresan, emedan hon inom
fjorton dagar skulle gifva den unga Mar-
chesen sin hand. Denne var en af de mest
mötjudande människor jorden bär. Det
obehagliga i hans yttre ökades genom hans
efterhansgenhet och en odräglig pratsju-
ka, som är så egen hos de människor,
hvilka bysa höga begrepp om sig sjelfva.
Blandina kastade sig med hjertlighet till
sin styfmoders bröst, berättade henne vårt
förhållande, presenterade mig för henne,
och bad henne i förening med mig att icke
störa vår lycka. Hon svarade med hård-
het, och bad mig föraktligt att framdeles
ej mera bekymra mig om hennes dotter,
och annorstädes söka ett föremål för min
kärlek.

Man tillät mig knappt att säga min
älskade ett farväl. Icke dess mindre smög
hon till mig en liten biljet, hvori hon
svor mig evig kärlek och trohet, och bad
mig att hoppas på framtiden och hennes
fasta beslut. Hastigt förde Marchesen
hennes i vagnen och skyndade bort med
hennes.

(Forts. e. a. g.)

N:o 79 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.